

Posudek na magisterskou diplomovou práci z jazyka francouzského

JANA SOJÁKOVÁ:

POSTAVENÍ SOUDNÍHO TLUMOČNÍKA V ČESKÉ REPUBLICE (Status of Court Interpreters in the Czech Republic)

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav translatologie, květen 2012

Diplomová práce Jany Sojákové je teoreticko-empirickou studií, jejímž cílem bylo zmapování postavení soudních tlumočnicků v České republice, především jako profese spolupracující se státními orgány (soudy a policií) převážně v rámci trestních řízení. Ostatními aspekty práce soudních tlumočnicků a situacemi, v nichž soudní tlumočníci svou činnost provádějí, se uvedená diplomová práce nezabývala. Diplomová práce vznikla zčásti v rámci evropského projektu IMPLI (Improving Police and Legal Interpreting), zaměřeného na zlepšení spolupráce mezi policejními orgány a tlumočnickými a zvýšení kvality tlumočení v trestním řízení v souladu s ustanoveními Směrnice EP a Rady 2010/64/EU o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část empirickou, sestává ze 7 základních kapitol, obsahuje 103 strany textu plus přílohy.

V teoretické části uvádí diplomantka vymezení a definici soudního tlumočení, rysy soudního tlumočení, roli soudního tlumočnicka, právní aspekty a právní úpravu činnosti soudních tlumočnicků, popisuje situaci v ČR a úlohu jednotlivých účastníků trestního řízení. Této části práce je možno vytknout pouze tu skutečnost, že autorka DP důsledně používá pojmů „soudní tlumočení“/„soudní tlumočnick“, aniž by vysvětlila, že se nejedná o oficiální termín, ale pouze o běžně užívané neterminologické označení uvedené činnosti a osob tuto činnost vykonávajících. Právní úprava ani prováděcí předpisy termín „soudní tlumočení“ nebo „soudní tlumočnick“ neznají a hovoří pouze o tlumočnickém úkonu a tlumočnickovi. Dále je potřeba upozornit na to, že Jana Sojáková ve své práci zmiňuje první výskyt odborného zájmu o problematiku soudního tlumočení až v 90. letech minulého století a opomíjí existenci soudního tlumočení před rokem 1990, ačkoliv skutečnost, že dosud platný Zákon o znalcích a tlumočnickách byl přijat již v roce 1967, svědčí o využívání služeb tlumočnicků soudy a policií již dlouho před sametovou revolucí. Tento přístup lze však vysvětlit tím, že právě od roku 1990 v souvislosti s otevřením hranic České republiky a do té doby nebývalým přílivem cizinců na naše území dochází k obrovskému nárůstu objemů soudního tlumočení a tedy i potřeby jeho vyšší profesionalizace.

V empirické části diplomantka nejprve vytyčuje dvě hypotézy o postavení soudního tlumočnicka v ČR, které dále prostřednictvím dotazníkového šetření a rozhovorů s konkrétními představiteli účastníků trestních řízení (tlumočníci, soudci a policisté) potvrzuje. Ve svém výzkumu používá jak kvantitativní, tak kvalitativní metody.

V rámci dotazníkového šetření zpracovávala Jana Sojáková odpovědi 63 tlumočnicků, 50 soudců a 19 státních zástupců, které sloučila do jedné skupiny reprezentující soudy, a 67 policistů. Dotazníkové šetření se zaměřilo především na otázky konkrétních podmínek tlumočení (zachovávání specifických prvků promluvy, rychlost tempa řeči, výskyt právního žargonu, odborných termínů a nevysvětlených zkratk, nedostatek přestávek na osvěžení, nedostatek prostoru pro přerušování výpovědi a položení upřesňujícího dotazu,

nedostupnost informací a materiálů pro tlumočnicka před výkonem tlumočení, zpochybňování správnosti tlumočení apod.). Z analýzy odpovědí respondentů vyplývá, že největším problémem je z pohledu tlumočnicků neposkytnutí informací pro přípravu na tlumočení, velmi rychlé tempo promluvy, používání právního žargonu a nevysvětlených zkratek, nedostatek přestávek a omezená možnost přerušování jednání a položení dotazu, pokud je toho zapotřebí pro dobré porozumění tlumočeného projevu. Představitelé státních orgánů však tyto pro tlumočnický neuspokojivé podmínky tlumočení nevnímají.

Rozhovory s konkrétními představiteli účastníků trestních řízení byly vedeny se 4 zástupci tlumočnicků, 3 soudci a 3 vyšetřovateli policie. Jejich výsledky v podstatě korespondují s výsledky dotazníkového šetření.

Obě šetření potvrzují hypotézu, že zástupci soudů i policie si neuvědomují náročnost procesu tlumočení při policejním vyšetřování a soudním řízení a nutnost vytváření příslušných vhodných podmínek pro práci tlumočnicků. Rovněž druhá hypotéza, že soudní tlumočnicki mají náročné pracovní podmínky a výkon jejich pracovní činnosti není odpovídajícím způsobem finančně ohodnocen, byla potvrzena.

K formální stránce DP lze autorce vytknout pouze několik překlepů, které však nemají vliv na porozumění textu a vzhledem k rozsahu práce se jeví jako nicotné, a chybně uvedené datum založení profesní organizace soudních tlumočnicků – Komory soudních tlumočnicků České republiky. Je pravdou, že KST ČR slavila 15. výročí svého založení na počátku roku 2012, což zřejmě zmátlo autorku, která uvedla jako rok založení 1997. Komora však byla založena již v říjnu roku 1996.

Práce Jany Sojákové splňuje náležitosti magisterské diplomové práce a je napsána jasně a srozumitelně. Způsobem zpracování dané problematiky diplomantka prokázala, že dobře zvládla odbornou literaturu vztahující se k danému tématu, dovede pracovat s prostudovanou literaturou i empirickým materiálem, je schopna jednotlivé názory analyzovat a vyvodit z nich závěry. Oceňuji také statistické a grafické zpracování výstupů z dotazníkového šetření a rozsáhlou bibliografii uvedenou v závěru diplomové práce.

Diplomovou práci **Jany Sojákové** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **výborně**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

Jedná se o velice zajímavou a poučnou studii postavení soudních tlumočnicků v ČR a, vyjádří-li Jana Sojáková souhlas s jejím zveřejněním, chtěla bych představenstvu Komory soudních tlumočnicků doporučit zveřejnění této diplomové práce na webových stránkách komory.

V Praze dne 20.5.2012

PhDr. Ilona Šprcová
členka představenstva
Komory soudních tlumočnicků ČR